

Jednání právnických osob, smluvní pokuta

Členové představenstva, kteří zavazují společnost, a způsob, kterým tak činí, se zapisují do obchodního rejstříku (§ 191 odst. 1 čtvrtá věta obch. zák.). Obchodní rejstřík je veřejným seznamem založeným na principu materiální publicity, jehož pozitivní stránka je zakotvena v ustanovení § 29 odst. 2 obch. zák., ve znění účinném od 1. července 2005 do 31. prosince 2013, skutečnosti zapsané do obchodního rejstříku jsou účinné vůči každému ode dne jejich zveřejnění (ledaže zapsaná osoba prokáže, že třetí osobě bylo provedení zápisu známo již dříve). Ode dne provedení zápisu se tudíž nikdo nemůže dovolávat toho, že mu zapsané skutečnosti nebyly známy.

Ujednání o smluvní pokutě v obchodněprávních vztazích je možné posuzovat jako neplatný právní úkon pro rozpor s dobrými mravy podle ustanovení § 39 obč. zák. pouze v případě, že by se dobrým mravům přičily okolnosti, za kterých byla smluvní pokuta sjednána, a to i případně ve spojení se skutečností, že byla sjednána nepřiměřeně vysoká smluvní pokuta, a že ujednání o smluvní pokutě není možno v obchodněprávních vztazích považovat za neplatné podle ustanovení § 39 obč. zák. pouze z důvodu nepřiměřenosti sjednané výše smluvní pokuty

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 32 Cdo 963/2012, ze dne 12.3.2014)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně S. a. s., se sídlem v P., zastoupené D. C. B. D., advokátkou, se sídlem v P., proti žalované ST S. s. r. o., se sídlem ve V.M., zastoupené JUDr. I.Z., advokátem, se sídlem ve V.M., o zaplacení částky 31,053.169,11 Kč s příslušenstvím, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 2 Cm 49/2008, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. srpna 2011, č. j. 1 Cmo 236/2010-222, tak, že rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. srpna 2011, č. j. 1 Cmo 236/2010-222, jakož i rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 27. srpna 2010, č. j. 2 Cm 49/2008-151, ve výrocích pod body II a III, se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Vrchní soud v Olomouci v záhlaví označeným rozsudkem potvrdil rozsudek ze dne 27. srpna 2010, č. j. 2 Cm 49/2008-151, v odvoláním napadeném výroku pod bodem III, jímž Krajský soud v Ostravě zamítl žalobu na zaplacení částky 31,053.169,11 Kč, jakož i na zaplacení smluvních úroků z prodlení a zákonných úroků z prodlení tam specifikovaných. Rozsudek soudu prvního stupně potvrdil též ve výroku pod bodem II, jímž byla žalované přiznána náhrada nákladů řízení, a rozhodl o nákladech odvolacího řízení.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně, že smlouvou o dílo uzavřenou dne 10. listopadu 2005 se žalobkyně (její právní předchůdkyně, původní žalobkyně S.CZ, a. s.) jako zhotovitel zavázala provést pro žalovanou jako objednatele výstavbu díla krytého plaveckého bazénu Valašské Meziříčí; jednalo se o veřejnou zakázku ve smyslu zákona č. 40/2004 Sb. Smlouvu za zhotovitele podepsal J. Č., výkonný ředitel divize technologie S. CZ, a. s., jehož představenstvo této společnosti, „zastoupeno“ předsedou a místopředsedou, písemným pověřením ze dne 22. září 2005 pověřilo k podpisu nabídky, smlouvy o sdružení, smlouvy o dílo a veškerých souvisejících dokumentů, které jsou součástí nabídky, a dále k veškerým jednáním ve věci veřejné soutěže na dodávku uvedené

stavby. Podle bodu 9.1.1 stanov této společnosti z května 2005 jménem společnosti jedná a podepisuje představenstvo, a to buď společně všichni členové představenstva anebo společně dva členové představenstva; za společnost jednájí a podepisují též zaměstnanci společnosti v rozsahu vyplývajícím z organizačních a podpisových řádů společnosti.

Zhotovitel se zavázal stavbu dokončit a předat do 30. června 2007; dílčí termín pro uzavření stavby, tj. její opláštění, střechu a výplně otvorů, byl sjednán do 30. října 2006. Cena díla byla dohodnuta v částce 165,290.419,- Kč včetně DPH. Bylo ujednáno, že podmínky neupravené smlouvou se řídí obchodními podmínkami města Valašské Meziříčí na provedení stavebních prací ze dne 21. července 2005 (dále též jen „obchodní podmínky“). Podle článku 4.3.1. obchodních podmínek vícepráce a méněpráce, jejichž celkový finanční objem nepřekročí 10 % z hodnoty sjednané ceny předmětu plnění, nemají vliv na termín předání a převzetí stavby a zhotovitel je povinen dodržet sjednaný termín, pokud se strany nedohodnou jinak. Podle článků 7.1.1. a 7.1.2. je zhotovitel povinen zaplatit objednateli za prodlení s termínem předání a převzetí stavby smluvní pokutu ve výši 50.000,- Kč za každý i započatý den prodlení s tím, že pokud prodlení přesáhne 14 dnů, je zhotovitel povinen zaplatit další smluvní pokutu ve výši dalších 50.000,- Kč, tj. 100.000,- Kč celkem, za patnáctý a každý další i započatý den prodlení. Smlouva byla měněna pěti dodatky, jimiž byly sjednány vícepráce a méněpráce, přičemž byl změněn dílčí termín k uzavření stavby na 30. listopad 2006 a cena díla na částku 169,555.432,- Kč. Práce byly (až na drobné vady a nedodělky) dokončeny 21. května 2008 a tento den byla stavba předána.

Soud prvního stupně zdůraznil, že o doplatku ceny díla a zádržném mezi účastníky není sporu; spornou je otázka, zda k prodlení žalované s dokončením díla došlo v důsledku neposkytnutí součinnosti ze strany žalované. Žalovaná totiž proti pohledávkám žalobkyně započítala vzájemnou pohledávku na zaplacení smluvní pokuty za prodlení žalobkyně s předáním díla za dobu od 1. července 2007 do 21. května 2008 vyúčtované v částkách 17,700.000,- Kč a 14,000.200,- Kč. K tomu vzal soud prvního stupně za prokázané, že prodlení s předáním změněné projektové dokumentace, ztížené geologické podmínky a problémy se skládkou, změny projektu v části elektro a nutnost zpevnit zábradlí nebyly příčinou prodlení s dokončením stavby a že zpevnění únosnosti střešní konstrukce a piliřů bylo způsobeno prodlením žalobkyně se splněním závazku uzavřít stavbu do 30. listopadu 2006. K namítanému právu žalobkyně na změnu smlouveného termínu plnění podle článku 4.3.1. obchodních podmínek pak soud prvního stupně zjistil, že žalobkyně „provedla méněpráce“ v objemu 42 % a vícepráce v rozsahu 44,6 % z ceny díla.

Odvolací soud shodně se soudem prvního stupně dovodil, že vzhledem k zjištěným skutečnostem nemůže být prodlení žalobkyně se zhotovením díla přičítáno k tíži žalované. Správným shledal též závěr o nedůvodnosti námitky neplatnosti smlouvy o dílo pro absenci podpisu osoby oprávněné jednat jménem zhotovitele. S odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 31 Odo 11/2006 a 32 Odo 1455/2005 vyjádřil názor, že soud prvního stupně správně vyhodnotil pověření ze dne 22. září 2005 jako listinu osvědčující uzavření dohody o plné moci podle ustanovení § 31 odst. 1 občanského zákoníku (zákona č. [40/1964](#) Sb., ve znění pozdějších předpisů, účinného do 31. prosince 2013, dále též jen „obč. zák.“), a uzavřel, že J. Č. byl z pozice funkce výkonného ředitele divize technologie, tedy nikoliv z pozice funkce člena představenstva, oprávněn na základě zvláštní plné moci podepsat předmětnou smlouvu. Zdůraznil přitom, že je to v první řadě žalobkyně, kdo by způsobil neplatnost smlouvy z důvodu neplatného zastoupení při jejím uzavírání. Vyjádřil mínění, že zastoupení žalobkyně v době uzavření smlouvy odpovídalo úpravě občanského zákoníku (dále též jen „obch. zák.“) a občanského zákoníku, jakož i judikatuře Nejvyššího soudu, a že v souladu s ustanovením § 15 odst. 2 a 5 obč. zák. žalovaná úskalí zastoupení žalobkyně J. Č. nemohla vědět ani předvídat.

S odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu odvolací soud neshledal důvodnou ani námitku neplatnosti ujednání o smluvní pokutě pro její nepřiměřenost a pro rozpor s dobrými mravy. Argumentoval, že v řízení před soudem prvního stupně nebyly tvrzeny, natož prokázány okolnosti

odporující dobrým mravům, za nichž byla smluvní pokuta sjednána. Zdůraznil, že obchodní podmínky byly součástí zadávacích podmínek veřejné soutěže, a poukázal na zjištěné důvody, pro které si žalovaná vymínila smluvní pokutu v této výši, mimo jiné že předmětem díla byla výstavba významné společensky prospěšné a veřejností sledované stavby. Podmínky pro moderaci smluvní pokuty neshledal; uvedl, že absenci proporcionality mezi výší smluvní pokuty a maximální výší škody, kterou bylo možno předvídat, žalobkyně v řízení před soudem prvního stupně netvrdila a že celkovou výši smluvní pokuty ovlivnila délka prodloužení.

Závěrem odvolací soud dovodil, že bod 4.3.1. obchodních podmínek určitě a srozumitelně upravuje podmínky pro změnu termínu předání díla tak, že není možná, pokud celkový, nikoliv jednotlivý, finanční objem víceprací a méněprací nepřekročí 10 % sjednané ceny. Shledal proto správným závěr soudu prvního stupně, že pokud se původní cena díla navýšila pouze o 3,584.056,- Kč, činil celkový finanční objem víceprací a méněprací 2,58 % a žalobkyni tudíž nárok na prodloužení termínu předání stavby nevznikl.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, jež co do přípustnosti opřela o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu, ve znění účinném do 31. prosince 2012 (dále jen „o. s. ř.“), a jímž ohlásila dovolací důvody podle ustanovení § 241a odst. 2 písm. b) a odst. 3 o. s. ř., namítajíc, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a vychází ze skutkového zjištění, které nemá podle obsahu spisu v podstatné části oporu v provedeném dokazování.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí, zakládající přípustnost dovolání, dovolatelka spatřuje mimo jiné v řešení otázek, „zda je akceptovatelné nerespektovat právní závěry Nejvyššího soudu k otázkám jednání za společnost a vydat rozhodnutí v rozporu s právními větvemi Nejvyššího soudu“ a „zda je právní úkon podpisu smlouvy o dílo platný, když tatáž osoba byla členem představenstva a současně vedoucím zaměstnancem, smlouvu podepsala sama na základě plné moci udělené jinými členy představenstva bez existujících dočasných překážek“.

Dovolatelka argumentuje s odkazem na rozhodnutí uveřejněná pod čísly 17/2008 a 76/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, že musí-li podle stanov jménem společnosti jednat dva členové představenstva společně, není přípustné, aby dva členové představenstva udělili generální plnou moc jen z jednomu z nich, a že individuální plná moc udělená členem představenstva jinému členu je přípustná jen v omezených případech za situace, kdy zmocňující člen jednat v konkrétním případě nemůže. Dovolatelka vytyká odvolacímu soudu, že se tímto právním názorem Nejvyššího soudu neřídil, a prosazuje názor, že smlouva o dílo je neplatná, protože ji J. Č. jako člen statutárního orgánu nemohl podepsat „v pozici zákonného zástupce na základě plné moci“.

Dovolatelka dále kritizuje závěry, k nimž odvolací soud dospěl při výkladu článku 4.3.1. obchodních podmínek. Vytyká mu, že se nezabýval zjištěním celkového finančního objemu víceprací a méněprací, jako skutečnosti ovlivňující termín předání díla, nýbrž v rozporu s jazykovým vyjádřením a logikou stanovil procentuální nárůst ceny díla.

Prostřednictvím obsáhlé argumentace dovolatelka namítá též nesprávné vyhodnocení přiměřenosti sjednané smluvní pokuty; má za to, že odvolací soud nevyhověl požadavkům vyplývajícím z rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 25. listopadu 2009, sp. zn. 33 Cdo 1682/2007, zejména při zkoumání platnosti ujednání o smluvní pokutě z hlediska dobrých mravů neprovedl „komplexní přezkoumání právního vztahu“ z pohledu funkcí smluvní pokuty. Vyjadřuje mínění, že požadavek přiměřenosti smluvní pokuty vyplývá z ustanovení § 39 a § 3 obč. zák.

Dovolatelka navrhuje, aby Nejvyšší soud zrušil jak rozsudek odvolacího soudu, tak rozsudek soudu prvního stupně, a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalovaná ve svém vyjádření k dovolání zpochybňuje jeho přípustnost a navrhuje, aby Nejvyšší soud dovolání odmítl. Ztotožňuje se s právním posouzením odvolacího soudu a zdůrazňuje mimo jiné, že pověření ze dne 22. září 2005 bylo speciální plnou mocí udělenou zaměstnanci – výkonnému řediteli divize k určitým právním úkonům a že dílo bylo součástí veřejné zakázky, v níž měli všichni soutěžitelé rovné podmínky, též co se týče smluvní pokuty. Zdůrazňuje, že postup soudu podle ustanovení § 3 obč. zák. má místo jen ve výjimečných situacích.

Se zřetelem k době vydání rozsudku odvolacího soudu se uplatní pro dovolací řízení - v souladu s bodem 7. článku II., části první, přechodných ustanovení zákona č. 404/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony - občanský soudní řád ve znění účinném do 31. prosince 2012.

Po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou (účastníkem řízení) při splnění podmínek povinného zastoupení (§ 241 odst. 1 a 4 o. s. ř.), se Nejvyšší soud zabýval nejdříve otázkou, zda je dovolání v této věci přípustné, neboť dovoláním lze napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jen pokud to zákon připouští (§ 236 odst. 1 o. s. ř.).

Dovolání proti potvrzujícímu rozsudku odvolacího soudu není přípustné podle ustanovení 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., jelikož o situaci předjímanou v tomto ustanovení se v souzené věci nejedná (rozhodnutí soudu prvního stupně nepředcházelo rozhodnutí, jímž by tento soud rozhodl jinak a jež by bylo zrušeno odvolacím soudem). Dovolání tedy může být přípustné pouze podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. (zrušeného nálezem Ústavního soudu ze dne 21. února 2012, sp. zn. Pl. ÚS 29/11, ke dni 31. prosince 2012), tedy tehdy, dospěje-li dovolací soud - jsa přitom vázán uplatněnými dovolacími důvody včetně jejich obsahového vymezení (§ 242 odst. 3 o. s. ř.) - k závěru, že napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam.

Podle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování odvolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je soudy rozhodována rozdílně, nebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak; k okolnostem uplatněným dovolacími důvody podle § 241a odst. 2 písm. a) a § 241a odst. 3 se nepřihlíží.

Nejvyšší soud shledává zásadní právní význam napadeného rozhodnutí - a potud má dovolání za přípustné - toliko v otázce, zda smlouvu o dílo uzavřela jménem zhotovitele osoba, která byla k takovému jednání oprávněna, neboť odvolací soud tuto otázku řešil v rozporu s judikaturou odvolacího soudu.

Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu v rozsudku ze dne 15. října 2008, sp. zn. 31 Odo 11/2006, uveřejněném pod číslem 76/2009 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 76/2009“), dospěl k závěru, že osoba, která je statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu právnické osoby, nemůže být současně zákonným zástupcem této osoby podle ustanovení § 15 obch. zák. Velký senát argumentoval, že pokud nejvyšší orgán právnické osoby rozhodl o tom, že členové jejího statutárního orgánu nemohou činit právní úkony samostatně, ale jen (dva či více) společně, nelze toto rozhodnutí obcházet tím, že sám statutární orgán pověří svého člana určitou činností, která jej k samostatnému jednání opravňuje. Odpovědnost člana statutárního orgánu je též zásadně podstatně vyšší než odpovědnost zaměstnance, člana či jiné osoby pověřené určitou činností, nehledě na to, že člen statutárního orgánu za podmínek stanovených zákonem nejen odpovídá za škodu způsobenou obchodní společností či družstvem, ale i ručí za jejich závazky. Ustanovení § 194 odst. 5 věty třetí obch. zák. pak stíhá neplatností smlouvu mezi akciovou společností a členem představenstva nebo ustanovení stanov vylučující nebo omezující odpovědnost člana představenstva za škodu, přičemž takovou smlouvou by byla i smlouva zakládající právo člana statutárního orgánu činit právní úkony jako zákonný zástupce obchodní společnosti či družstva.

Nejvyšší soud z R 76/2009 ve své rozhodovací praxi důsledně vychází (srov. např. rozhodnutí, která jsou, stejně jako ostatní rozhodnutí Nejvyššího soudu zde citovaná, veřejnosti dostupná na jeho webových stránkách, a to rozsudky ze dne 26. listopadu 2008, sp. zn. 32 Odo 383/2006, ze dne 23. června 2009, sp. zn. 29 Cdo 2008/2007, ze dne 25. ledna 2011, sp. zn. 32 Cdo 4133/2009, ze dne 30. listopadu 2011, sp. zn. 29 Cdo 2031/2010, a ze dne 25. září 2012, sp. zn. 23 Cdo 1811/2011, jakož i rozsudek ze dne 18. října 2013, sp. zn. 21 Cdo 2802/2012, jenž bude podle rozhodnutí občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. února 2014 uveřejněn ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek).

Ze závěrů R 76/2009 plyne, že osoba, která je statutárním orgánem nebo členem statutárního orgánu obchodní společnosti, nemůže jednat jménem této společnosti jinak než jako její statutární orgán, popř. člen jejího statutárního orgánu (tj. v rámci tzv. přímého jednateleství). Jednatelské oprávnění takové osoby nelze tudíž posuzovat z jiného pohledu než z toho, zda byla oprávněna jednat jménem obchodní společnosti jako její statutární orgán či člen jejího statutárního orgánu.

Způsob, jakým představenstvo jedná jménem akciové společnosti, upravuje obchodní zákoník toliko pro případ, že ze stanov nevyplývá něco jiného (§ 191 odst. 2 věta třetí obch. zák.). Nejvyšší soud již v rozsudku ze dne 24. dubna 2007, sp. zn. 29 Odo 1082/2005, uveřejněném pod číslem 17/2008 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále též jen „R 17/2008“), formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož určují-li stanovy akciové společnosti, že jménem společnosti musí jednat společně nejméně dva členové představenstva, není přípustné, aby dva členové představenstva udělili generální plnou moc jen jednomu z nich. V rozsudku ze dne 25. ledna 2011, sp. zn. 32 Cdo 4133/2009, pak Nejvyšší soud navázal závěrem, že tato argumentace nevylučuje možnost, aby člen představenstva, kterého stanovy společnosti opravňují k písemným právním úkonům za představenstvo jménem společnosti, udělil individuální plnou moc ke konkrétnímu písemnému právnímu úkonu jinému členu představenstva z důvodu dočasné překážky na své straně (nemoc, apod.), která mu brání ve výkonu jednatelského oprávnění. V obou těchto rozhodnutích pak Nejvyšší soud dodal, že takové pověření člena představenstva by nebylo plnou mocí, neboť takto pověřený člen představenstva by nejednal navenek jako zástupce, nýbrž za představenstvo jménem společnosti (šlo by o přímé jednateleství).

V posuzované věci se však o situaci, na niž míří závěry posledně citovaného rozhodnutí, nejedná. Nejenže důvodem pověření J. Č. nebyla překážka na straně pověřujících členů představenstva (skutková zjištění učiněná v řízení před soudy nižších stupňů tomu v žádném ohledu nenasvědčují), nýbrž podle pověření měl být k jednání jménem společnosti J. Č. oprávněn jednat sám. Určují-li stanovy, jak tomu bylo též v souzené věci, že za představenstvo jednají společně dva jeho členové, pak takto stanovený způsob jednání (tzv. „pravidlo čtyř očí“) nelze obcházet tím, že dva členové představenstva pověří („zmocní“) jiného člena představenstva, aby jednal jménem akciové společnosti sám (srov. k tomu v pořadí první z argumentů v důvodech R 76/2009).

Nezbývá tedy než uzavřít, že pan J. Č. nebyl oprávněn jednat jménem akciové společnosti SKANSKA CZ, a. s., při uzavírání předmětné smlouvy o dílo ani jako člen jejího představenstva.

Odvolací soud závěry R 76/2009 zdůrazňuje, ve svém právním posouzení je však nerespektuje, aniž by uspokojivě vysvětlil důvod. Vedle R 76/2009 cituje, bez bližšího vysvětlení, závěry rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. července 2007, sp. zn. 32 Odo 1455/2005, tedy právě toho rozhodnutí, vůči němuž se velký senát v R 76/2009 vymezil. Odkazuje na ustanovení § 15 odst. 2 obch. zák. (odkaz na odst. 5, který v tomto ustanovení není a nebyl ani v době uzavření smlouvy, je zřejmým nedopatřením), ačkoliv toto ustanovení řeší důsledky překročení jednatelského oprávnění pověřenou osobou (exces zákonného zástupce), nikoliv situaci, kdy za podnikatele jednal někdo, kdo vůbec jednatelské oprávnění neměl. S naznačenou aplikací ustanovení § 15 odst. 2 obch. zák. se pak neslučuje argument, že je to v prvé řadě dovolatelka, která by způsobila neplatnost smlouvy z důvodu neplatného zastoupení při jejím uzavírání. Důsledkem excesu zákonného zástupce

podnikatele totiž není neplatnost právního úkonu, nýbrž skutečnost, že jednáním, jímž jeho zákonný zástupce překročil zmocnění, není podnikatel vázán (ledaže třetí osoba o excesu nevěděla a vědět nemohla) [k tomu srov. mutatis mutandis např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. října 2005, sp. zn. 29 Odo 914/2004, uveřejněný v časopise Soudní judikatura, sešit č. 1, ročník 2006, pod číslem 1]. Pravidlo, podle něhož neplatnosti se nemůže dovolávat ten, kdo ji sám způsobil, je zakotveno v ustanovení § 40a obč. zák. a vztahuje se toliko k důvodům neplatnosti tam vypočteným, při nichž se právní úkon považuje za neplatný, pokud se ten, kdo je takovým úkonem dotčen, neplatnosti právního úkonu nedovolá. Týká se tedy toliko relativně neplatných právních úkonů podle občanského zákoníku, nikoliv případu, kdy je právní úkon neplatný absolutně, popřípadě kdy vůbec nevznikl; zásada, podle níž neplatnosti právního úkonu se nemůže dovolávat ten, kdo ji sám způsobil, se v případě absolutní neplatnosti právního úkonu neuplatní [z rozhodnutí Nejvyššího soudu k tomu srov. např. rozsudek ze dne 28. června 2002, sp. zn. 28 Cdo 1083/2002, rozsudek ze dne 26. října 2006, sp. zn. 26 Cdo 2064/2006, rozsudek ze dne 30. dubna 2008, sp. zn. 28 Cdo 2600/2006, uveřejněný v Souboru civilních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, C. H. Beck (dále jen „Soubor“), pod číslem C 6345, a rozsudek ze dne 23. ledna 2013, sp. zn. 32 Cdo 131/2011]. Obchodní zákoník na takovou situaci pamatuje v ustanovení § 268, zakotvujícím odpovědnost toho, kdo způsobil neplatnost právního úkonu, za škodu tím vzniklou osobě, které byl právní úkon určen. Argumentuje-li pak odvolací soud též tím, že zastoupení dovolatelky v době uzavření smlouvy odpovídalo úpravě obchodního a občanského zákoníku, pak není zřejmé, co tím má na mysli, neboť z citovaných judikatorních závěrů vztahujících k právní úpravě, jež platila též v době uzavření předmětné smlouvy o dílo, vyplývá pravý opak. Které judikatuře Nejvyššího soudu mělo toto zastoupení odpovídat, odvolací soud neuvádí. Má-li však na mysli jím citované rozhodnutí sp. zn. 32 Odo 1455/2005, pak přehlédl, že bylo vydáno dne 11. července 2007, zatímco smlouva byla uzavřena 10. listopadu 2005, a v jeho odůvodnění se výslovně zdůrazňuje, že právní otázka totožná s tou, o níž se jedná v souzené věci, v rozhodování dovolacího soudu dosud řešena nebyla. Argumentuje-li pak odvolací soud tím, že dovolatelka se přes námitku neplatnosti smlouvy o dílo domáhá zaplacení ceny díla, tedy plnění ze smlouvy, pak v rozhodovací praxi soudů není pochyb o tom, že na platnost či neplatnost smlouvy, o níž se v řízení jedná, nelze usuzovat z procesního postupu účastníka.

V žádném případě pak skutečnosti, na něž odvolací soud ve své argumentaci poukazuje, nejsou způsobilé přivodit závěr, k němuž tento soud dospěl a jenž je předmětem dovolacího přezkumu, totiž že z nich lze dovodit jednatelské oprávnění J. Č. k uzavření předmětné smlouvy.

Pro úplnost lze v té souvislosti zmínit rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. srpna 2002, sp. zn. 29 Odo 198/2002, uveřejněný pod číslem 58/2004 Sbírky soudních rozhodnutí, podle jehož důvodů nemůže mít případná dobrá víra účastníka smlouvy vliv na platnost smlouvy, jestliže jménem druhého účastníka smlouvy jednala osoba, která nebyla oprávněna smlouvu uzavřít, neboť žádný právní předpis pro takový případ možnost namítat dobrou víru nepřipouští, a rozsudek ze dne 27. února 2001, sp. zn. 26 Cdo 586/99, uveřejněný v časopise Soudní judikatura, sešit č. 2, ročník 2002, pod číslem 23, a též v Souboru pod číslem C 266, v němž Nejvyšší soud vysvětlil, že absolutní neplatnost právního úkonu pro rozpor se zákonem (§ 39 obč. zák.) nastává ze zákona, a nikoli tedy z jednání subjektu občanskoprávního vztahu, které by bylo možno - v souladu s dikcí § 3 odst. 1 obč. zák. - charakterizovat jako výkon práv a povinností vyplývajících z občanskoprávních vztahů, který bez právního důvodu zasahuje do práv a oprávněných zájmů jiných, popř. je v rozporu s dobrými mravy.

Především však je třeba zdůraznit význam principu materiální publicity. Členové představenstva, kteří zavazují společnost, a způsob, kterým tak činí, se zapisují do obchodního rejstříku (§ 191 odst. 1 čtvrtá věta obch. zák.). Nejvyšší soud ve své judikatuře vysvětlil, že obchodní rejstřík je veřejným seznamem založeným na principu materiální publicity, jehož pozitivní stránka je zakotvena v ustanovení § 29 odst. 2 obch. zák., ve znění účinném od 1. července 2005 do 31. prosince 2013. Jak

plyne z tohoto ustanovení, skutečnosti zapsané do obchodního rejstříku jsou účinné vůči každému ode dne jejich zveřejnění (ledaže zapsaná osoba prokáže, že třetí osobě bylo provedení zápisu známo již dříve). Ode dne provedení zápisu se tudíž nikdo nemůže dovolávat toho, že mu zapsané skutečnosti nebyly známy (srov. k tomu např. usnesení ze dne 16. dubna 2008, sp. zn. 21 Cdo 1388/2007, a rozsudky ze dne 27. dubna 2006, sp. zn. 29 Odo 974/2005, ze dne 27. května 2009, sp. zn. 29 Cdo 4553/2008, a ze dne 31. května 2011, sp. zn. 29 Cdo 4038/2009). Žalované tudíž v době uzavírání předmětné smlouvy o dílo mělo a mohlo být známo jak to, že J. Č. je členem představenstva akciové společnosti, jež má být druhou smluvní stranou, tak též to, že za představenstvo jménem této společnosti jednájí buď všichni členové představenstva společně anebo společně dva členové představenstva.

Protože Nejvyšší soud se od svých shora uvedených judikatorních závěrů odchýlit nehodlá, je dovolání stran uvedené otázky nejen přípustné, nýbrž též důvodné, neboť rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci a dovolací důvod stanovený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. byl tudíž uplatněn opodstatněně.

Za této procesní situace by bylo předčasné a tedy procesně nevhodné zabývat se zevrubně ostatními dovolacími námitkami. Postačí zmínit, že další dovolatelkou předestřená otázka, zda „ujednání o tom, že vícepráce a méněpráce, jejichž celkový finanční objem nepřekročí 10 % z hodnoty sjednané ceny předmětu plnění nemají vliv na termín předání a převzetí stavby lze účelově v soudním řízení zaměnit za celkový rozdíl mezi sjednanou a konečnou cenou díla, který když nepřekročí 10 % nemá vliv na termín předání a převzetí stavby“, zásadní právní význam napadeného rozhodnutí založit nemůže, neboť neodpovídá kritériím vytyčeným v ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. Jistěže není přípustné v soudním řízení vůbec nic „účelově zaměřovat“, o tom nemůže být pochyb. Dovatelka tu nečiní nic jiného než že prostřednictvím takto formulované „otázky“ polemizuje se správností závěrů, k nimž dospěl odvolací soud při výkladu obchodních podmínek, aniž by např. namítla, že odvolací soud při odstraňování pochybností o obsahu právního úkonu výkladem nerespektoval zákonná výkladová pravidla vyložená v judikatuře odvolacího soudu.

K polemice dovolatelky s právními závěry odvolacího soudu v otázce přiměřenosti smluvní pokuty je třeba připomenout zejména rozsudek velkého senátu občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 14. října 2009, sp. zn. 31 Cdo 2707/2007, uveřejněný pod číslem 81/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, v němž Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož ujednání o smluvní pokutě v obchodněprávních vztazích je možné posuzovat jako neplatný právní úkon pro rozpor s dobrými mravy podle ustanovení § 39 obč. zák. pouze v případě, že by se dobrým mravům přičily okolnosti, za kterých byla smluvní pokuta sjednána, a to i případně ve spojení se skutečností, že byla sjednána nepřiměřeně vysoká smluvní pokuta, a že ujednání o smluvní pokutě není možno v obchodněprávních vztazích považovat za neplatné podle ustanovení § 39 obč. zák. pouze z důvodu nepřiměřenosti sjednané výše smluvní pokuty (vzhledem ke kogentnímu ustanovení § 301 obch. zák., které pro takový případ zakládá možnost moderace). Argumentaci stran okolností, za nichž ke sjednání smluvní pokuty došlo, pak dovolatelka zakládá na své vlastní verzi skutkového stavu věci, odlišné od skutkových zjištění a závěrů, na nichž je založeno napadené rozhodnutí. V dovolacím řízení, v němž může být dovolání přípustné toliko podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., nejenže nelze skutkový stav věci zjištěný v řízení před soudy nižších stupňů měnit, ale nelze jej ani zpochybnit (srov. § 241a odst. 3 o. s. ř.), Nejvyšší soud z něho tudíž vychází, a to nejen při přezkumu správnosti právního posouzení, nýbrž v první řadě již při zkoumání přípustnosti dovolání.

Protože dovoláním napadené rozhodnutí odvolacího soudu ve věci samé není z uvedených důvodů správné, Nejvyšší soud je, aniž nařídil jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), podle ustanovení § 243b odst. 2, části věty za středníkem, o. s. ř. zrušil, spolu se závislými výroky o nákladech řízení před soudy obou stupňů [§ 242 odst. 2 písm. b) o. s. ř.]. Důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí

odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, Nejvyšší soud proto podle ustanovení § 243b odst. 3 věty druhé o. s. ř. zrušil v zamítavém výroku o věci samé a v závislém výroku o nákladech řízení též toto rozhodnutí a věc v tomto rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Náhrada škody zaměstnancem](#)
- [Likvidace dědictví](#)
- [Jistota](#)
- [Insolvenční řízení](#)
- [Exekuce](#)
- [Započtení](#)
- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)